

A SÍREMLÉKEK SZEMIOTIKAI VIZSGÁLATA A MAGYAR ÉS A SZERB KULTÚRÁBAN

Szerző: TÓTH Timea, doktorandusz

Témavezető: TŰSKEI Vilma, tanárség

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Bölcsésztudományi Kar, Szerb Nyelv és Irodalom Tanszék, Szerb Nyelv mint Környezetnyelv Szak, Újvidék

Dolgozatunk néhány magyarországi és szerbiai temető alapján felvázolja a két nép síremlékeihez fűződő kulturális szokásait. A kiválasztott városok Újvidék és Szeged, és mindkét helyen két-két temetőt vizsgáltunk. Ezenkívül Kanizsán is gyűjtöttünk anyagot, ahol a lakosság túlnyomórészt magyar anyanyelvű, Újvidékkel ellentétben. Mindkét városban jelen van mindkét nemzet, ezért egyik feltevésünk az, hogy a szokások nagyon hasonlóak.

Az összehasonlítást szemiotikai módszerekkel végezzük. Megszemléljük a síremlékek formáit, színeit, feliratait és (fény) képeit. Alapkérdésünk arra vonatkozik, hogy az eltérések mennyire köthetőek egy meghatározott kultúrához, és mennyire az urbanizált életformához. Ha a városi életmód hatása erősebb, a két helység temetőinek síremlékei között nem sok különbséget fedezhetünk fel. Ekkor viszont tetten érhetőek a bizonyos koronkénti változatok, amelyek mindkét városra egyaránt jellemzőek.

Kulcsszavak: szemiotika, síremlék, temető, kultúra

SEMIOTIC ANALYSIS OF GRAVESTONES IN THE HUNGARIAN AND SERBIAN CULTURES

Author: Timea TÓTH, PhD student

Supervisor: Vilma TŰSKEI, teaching assistant

Institution: University of Novi Sad, Faculty of Philosophy, Department of Serbian Language and Linguistics, Centre for Serbian as a Foreign Language, Novi Sad

This study examines cultural habits related to gravestones among Hungarians and Serbians. We visited several cemeteries in Hungary and Serbia, out of which two are in Novi Sad and Szeged, and one is in Kanjiza. In Novi Sad, 10 per cent of the population is Hungarian, while in Szeged only 0.5 per cent of the population is Serbian. Kanjiza is an example of a predominantly Hungarian culture on the grounds of Vojvodina. Our hypothesis is that due to coexistence, habits do not differ significantly. Comparisons are performed via semiotic methods. We are going to observe the shapes and colours of gravestones, as well as the text and images (photos) on them. The basic question is whether the two cultures differ still, or has the (common)

urban lifestyle reduced those differences or even eliminated them completely. If the impact of urban life overrides cultural practices, gravestones will be very similar. Our hypothesis is that regardless of cultural differences and similarities of nations, periods when certain segments of monuments changed can be determined (e.g. the ones made during the seventeenth century can be distinguished from contemporary ones).

Keywords: semiotics, gravestones, cemetery, culture

SEMIOTIČKA ANALIZA NADGROBNIH SPOMENIKA U MAĐARSKOJ I SRPSKOJ KULTURI

Autor: Timea TOT, student doktorskih studija

Mentor: Vilma TIŠKEI, asistent

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet, Srpski jezik i književnost,
Srpska filologija u kontaktu sa mađarskom filologijom, Novi Sad

Ovaj rad izučava kulturološke navike koji se tiču nadgrobnih spomenika kod Mađara i Srba. Posetili smo grobalja u Mađarskoj i Srbiji, i to po dva u Novom Sadu i Segedinu, i jedno u Kanjiži. U Novom Sadu 10% stanovništva Mađari, dok u Segedinu ima samo 0, 5% Srba. Kanjiža je primer za pretežno mađarsku kulturu na tlu Vojvodine, hipoteza je da se zbog suživota navike ne razlikuju u velikoj meri.

Upoređenje vršimo semiotičkim metodama. Posmatraćemo oblike, boje nadgrobnih spomenika, kao i tekstove (fotografija) koji se nalaze na njima. Osnovno pitanje je da li se dve kulture razlikuju, ili je (zajednički) urbani način razlike smanjio ili čak izbrisao. Ako je uticaj gradskog života veći od kulturnih običaja, nadgrobnih spomenika veoma slični. Naša hipoteza je da se bez obzira na kulturološke razlike ili sličnosti kod oba naroda mogu odrediti kada se određeni segmenti spomenika menjaju (na primer drugačiji su oni koji su pravljeni sedamdesetih današnjih).

Ključne reči: semiotika, nadgrobnih spomenik, groblje, kultura